

Läsnyckel

Glimma–Räddad del 1

av Marie Helleday Ekwurtzel

Hegas arbetsmaterial heter nu Läsnycklar – med lite mer fokus på samtal och bearbetning. Vi vill att böckerna ska räcka länge och att läsaren ska aktiveras på olika sätt, och på flera plan. Ibland fokuserar Läsnyckeln mest på innehållet, ibland mer på genren eller formen, det beror på vilken titel det gäller.

Glimma – Räddad är en hoppfull berättelse om Lilly som drömmer om att få en egen sköthäst och den luggslitna islänningen Glimma som farit så illa att hon inte låter någon komma i sin närhet. Sakta växer ett förtroende fram, men kommer Glimma att få stanna i stallet? Och hur är det med Simon som är ett år äldre än Lilly och på tur att få en sköthäst? Romanen, som är den första i serien om Glimma, är en typisk ridskolebok där det kryllar av stallreferenser, men också en bok om att ta ansvar och om vänskap och konkurrens på ridskolan.

Använd Läsnyckeln som lärarhandledning för boksamtal och/eller som ingång för enskild läsning. Välj ut det som passar dina elever!

Före läsningen

Titta på omslaget och läs titeln – vilken slags berättelse förväntar du dig?

Var utspelar den sig? Vilka ser du på omslaget?

Läs baksidestexten. Den ger fler nycklar till innehållet. Förändrar den ditt intryck?

Efter läsningen

Arbeta med frågorna i **boksamtal** tillsammans med andra som läst *Glimma – Räddad* eller fundera själv och skriv ner dina tankar som en analys av boken. Det finns sällan några rätta svar, utan man kan tolka berättelsen olika.

Kajsas beslut

Tycker du att Kajsa gör rätt som testar både Simon och Lilly i hagen? Vad talar för att Simon ska få bli skötare och vad talar för att Lilly ska få bli det? Tycker du t.ex. att det spelar roll att Simon är ett år äldre och kille eller att det var Lillys pappa som såg till att Glimma kom till stallet?

Simon

Simon verkar vara ensam kille på ridskolan och sett till antalet utövare domineras ridsporten i Sverige av tjejer. I utlandet ser det lite annorlunda ut och på elitnivå är många killar aktiva. Är det problematiskt att ridning ofta uppfattas som en tjejsport? Tror du att Simon upplever att det är så? Diskutera och argumentera för eller emot.

Sociala medier

Lilly lägger så klart inte upp bilden på Stina i gödselhögen. Och varför skulle hon? "Man är väl inte taskig mot sin bästis?" tänker hon (sid 67). Alla tänker kanske inte likadant, men hur är det för dig? Vet du när det är okej att ladda upp en bild? Vad är avgörande? Frågar du den som är på fotot? Har du sett en bild på dig som du helst inte hade velat sprida? Hur hanterade du situationen?

Hästboken – en genre?

För att en bok ska klassas som en hästbok, behövs inte mycket mer än en häst, eller? Fundera ett tag på vad du/ni tycker kännetecknar en hästbok. Vad är typiskt? Vem läser den?

Titta sedan på omslagen här nedan. De är hästböcker allihop, men tillhör de samma genre?

En del försök har gjorts för att dela in hästboksgenren i underkategorier som t.ex.

Vildhästboken, där läsaren får följa vad en vildhäst tänker och gör.

Den klassiska hästboken som oftast handlar om en pojke som möter en vild häst och tämjer den.

Tamhästboken/Ridklubbsboken som beskriver arbetet på en ridskola med många flickor i tonåren.

Askungeböcker, om en häst och/eller en ryttare som genomgår en orealistisk

förvandling (t ex att en vild häst tämjs av ett barn).

Äventyrshästböcker, t.ex. böcker om historiska hästar, deckare eller äventyrsberättelser i hästmiljö.

Realistiska hästböcker som verklighetstroget skildrar ungdomar i deras vardag med hästarna.

I vilken/vilka kategorier skulle du placera in omslagen ovan? Förklara hur du resonerar. Och *Glimma – Räddad*, i vilken kategori hör den hemma, tycker du?

Arbeta vidare

Hästidiom

Vi svänger oss ofta med uttryck som på ett eller annat sätt har med hästar att göra. Vissa uttryck är lättare att förstå än andra. Vad menar man när man säger att:

något är ett riktigt hästgöra,
man fattat galoppen,
någon sitter på höga hästar,
man fått fria tyglar,
man har en käpphäst,
någon ljuger som en häst travar?

Diskutera betydelser och avsluta med att väva in en eller flera av idiomerna i en dialog, där uttryckets betydelse blir tydlig. Läs upp era dialoger för varandra i par.

Frågesport

Hästböcker vill ofta lära ut och det kryllar av hästord i romanen, fackord som är speciella för hästsport, hästskötsel och livet i stallet. Många känner du säkert redan till. Utgå från några av orden nedan och sätt ihop en egen hästfrågesport. Behöver du få reda på mer för att genomföra uppgiften finns det mycket fakta på Svenska ridsportförbundets hemsida: <http://www3.ridsport.se/Hastkunskap/>

Formulera frågor och svarsalternativ som i exemplet och testa era hästkunskaper i klassen:

Brun-skäck är en av många hästfärger. Vilka av de andra två är också färger?

1 fux

X fullblod

2 brun

grimma, grimskäft, sadelgjord, stigbygel, box, stallbacke, ponny, hage, kraftfoder, vattenkopp, tränsa, saltsten, mocka, gödselstack, tölt, skänklar, stigläder

Whistleblower

Bonden som misskött Glimma döms för djurplågeri. Han döms till böter och får djurförbud. I Sverige kan man t.ex. kontakta djurrättsorganisationen Djurens rätt om man blivit vittne till att djur vanvårdats eller misshandlats. Avslöjar man och informerar om sådant som är värt att uppmärksamma och kritisera i något sammanhang är man vad medierna brukar kalla en whistleblower eller visslare. Har du hört uttrycket någon gång? I vilket sammanhang då? Svensk lag skyddar visslare, t.ex. måste inte journalister

uppgi vem som tipsat dem eller försett dem med information. Det här kallas källskydd och det finns i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Tycker du att det är rätt att man kan vara anonym som visslare eller borde man göra det öppet?

Skriv en egen hästnovell

Låt dig inspireras av Glimma och av omslagen ovan och skriv en egen hästnovell själv eller två och två. Börja med att formulera en idé om vad den ska handla om. Handlingen ska driva berättelsen framåt och bli den röda tråden i texten. Bestäm också hur du vill att berättelsen ska sluta. Vet du det, kan du fundera på hur handlingen ska föra fram mot slutet. Det ökar chanserna att komma i mål med novellen. Fantisera också fram en eller ett par intressanta roller och bestäm var du vill att historien ska utspela sig. Ge miljön liv! Har du förberett dig så här är det dags att rivstarta. Börja så direkt du bara kan, en novell är inte så lång och du har säkert mycket du vill få berättat!

Om Glimma kunde tala

I äldre hästböcker var det inte ovanligt att det var hästens tankar och liv läsaren fick ta del av. Historierna berättades ur hästens perspektiv och hästen var romanens huvudkaraktär. Kan du komma på en sådan bok?

Föreställ dig Glimma i en scen. Kanske är det dagen för hennes första ridlektion, dagen då Lillys pappa kom till bonden eller dagen då Simon provade sin lycka i hagen. Välj fritt en scen ur Glimmas liv och skriv ner den som vore du Glimma. Sätt ihop era Glimmatexter till ett häfte som alla kan bläddra och läsa i.

Vill du tanka inspiration innan du sätter igång? Kolla in det här filmklippet om hästen Mr. Ed, en populär humorserie från 60-talet:
http://www.youtube.com/watch?v=bx_DVtzHUKY

Mycket läsnöje!